

SZAKDOLGOZAT

Hegedüs-Lovescher Roxána

2024.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógia alapképzési szak

**Integráció társadalmi megközelítése-
Fogyatékos emberek integrált nevelése, oktatása**

Belső konzulens: Gelencsérné dr. Bakó Márta
egyetemi docens
tanszékvezető
Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógiai Tanszék

Készítette: Hegedüs-Lovescher Roxána
Gyógypedagógus
Tanulásban akadályozottak pedagógiája
és
Pszichopedagógia szakirány

Kaposvár

2024.

Tartalom

1. Bevezetés	1
1.1 Témaválasztás indoklása	1
1.2. Problémafelvetés.....	2
1.3. Kutatás célja, célkitűzés, kutatási kérdések.....	3
2. Fő rész.....	4
2.1. Alapfogalmak értelmezése	4
2.2. Az inklúzió, integrált nevelés-oktatás	8
2.3. A sajátos nevelés igényű gyermek integrált / inklúzív nevelése.....	10
2.4. Attitűdvizsgálat pedagógusok körében az integrált nevelésről	12
2.5. A speciális szükségletű gyermekek nevelése, oktatása. Az integráció és inklúzió elméleti és gyakorlati kérdései.....	13
2.6. Az integrációs kutatások a fogyatékoság tükrében.....	15
Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integrációja a szakemberek közötti kooperáció tükrében.....	15
Enyhe fokban intellektuális képességzavarral érintett gyermekek közösségeinek összehasonlítása	16
Integráció vagy különnevelés? Szülői döntést befolyásoló tényezők autizmus spektrum zavarral élő gyermekek oktatási formájának kiválasztásában	18
3. Kutatás	20
3.1. Kutatás célja, célkitűzés	20
3.2. Kutatási kérdések	20
3.3. Kutatásmódszertan bemutatása.....	21
3.4. A kutatás eredményeinek bemutatása	22
3.5. Kutatási kérdések megválaszolása.....	33
4. Összegzés, javaslat.....	35
Felhasznált irodalom.....	38
Ábrajegyzék	40
Táblázatjegyzék.....	40
Melléklet.....	41
Hallgatói nyilatkozat	42
Konzulensi nyilatkozat.....	43

1. Bevezetés

1.1 Témaválasztás indoklása

Kisgyermekkorom óta a szüleim úgy neveltek, hogy elfogadó, felelőségteljes felnőtt váljon belőlem. Számomra már akkor nagyon fontos volt, hogy mindig valamilyen formában segíteni tudjak az embereken. Az évek során sokat tanulhattam édesanyámtól, aki egy igazán elfogadó személyiség. Azt gondolom, hogy ha ő gyermekkoromban nem tette volna meg velem azt, hogy betekintést nyerjek az intellektuális képességzavarral élő gyermekek mindennapjába, akkor jelenleg én sem tarthatnék ott, ahol vagyok. Nagyon sokat köszönhetek annak, hogy ő olyan intézményben dolgozik, ahol ilyen diagnózissal rendelkező személyek élnek, valamint én is részese lehettem az intézménynek, ami akkoriban bizonyára megváltoztatta az életemet.

Azt gondolom, hogy több ember számára érzékeny, azonban napjainkban igen aktuális viszont amikor abba a helyzetbe kerül, amikor témát választottam. Sok ember azt vallja magáról, hogy elfogadó mindennel szemben, amikor azonban valóban elfogadásra kerül a sor, meghátrál. Nem feltétlenül tudják az emberek azt, hogyan kell viszonyulni egy fogyatékos személyhez, hogy mik azok az alap dolgok, amik számukra létfontosságú lehet, viszont a mi életünkben egy eltörpül, semmiségnek tűnik.

Álláspontom alapján fontos, hogy legyen lehetőségük a fogyatékkal élő, akadályozott gyermekeknek társaikkal együtt közös területen történő oktatásra és együttnevelésre, amely során minden résztvevő egyéni optimális fejlődési lehetőségét helyezi előtérbe. Ehhez azonban nagy szükség van arra, hogy minden gyermek esélyt kapjon a beilleszkedésre, amennyiben fejlettségi állapota megengedi.

Vannak olyan esetek, amikor nem megvalósítható az integráció, ekkor szegregáló intézményben bontakoztathatók ki a különböző képességek.

1.2. Problémafelvetés

Elképzelésem szerint sokan nincsenek tisztában a fogyatékoság jelentésével. Felmerült bennem a kérdés, hogy az emberek többsége vajon kit tart fogyatékosnak? Csak az értelmileg akadályozott embereket, vagy a mozgás-, hallás-, látássérülteket is?

Néhány embernél egyáltalán nem jelenik meg az integrációval azonosulás. Tapasztalataim alapján nem látnak bele az integráció folyamatába. Sokan elfogadónak tartják magukat, azonban amikor belecseppennek egy olyan szituációba, ami megkívánja, az elfogadást jónéhányan megpróbálnak kibújni az adott helyzet megoldása alól és hárítani kezdenek. Sokan akkor értik csak meg a lényegét, amikor belekerülnek egy ilyen helyzetbe, azonban nem mindenki tudja jól kezelni a helyzetet. Vannak olyan körülmények, amikor ők maguk sem tudják, hogy mi lenne a helyes hozzáállás.

Tudomásom szerint több olyan család létezik, aminek dinamikája egy fogyatékos gyermek megszületése után megváltozik. Ebben a helyzetben vajon lehetett volna valami optimális szituációt kialakítani a család védelme érdekében? Elsősorban abban, hogy a szülők fogadják el a sérült gyermeket, hogy minél több lehetőséget tudjon megvalósítani a majdani társadalmi beilleszkedés megvalósításához.

Felmerült bennem a kérdés, hogy tudjuk ezt minél jobban megvalósítani a mai világban? Tisztában vannak az emberek az integráció fogalmával? Mi az, amin keresztül tájékozódni tudnak? Egyáltalán tájékozódnak a témával kapcsolatban? Mernek kérdéseket feltenni? Utána olvasni a dolgoknak? Esetleg különböző felületeken utána nézni? Ezek alapján következtetéseket levonni?

1.3. Kutatás célja, célkitűzés, kutatási kérdések

Célom, hogy választ kapjak a bennem felmerülő kérdésekre, valamint, hogy valamilyen formában segíteni tudjak azokon az embereken, akik nem kapnak megfelelő tájékoztatást az integrációs lehetőségekkel kapcsolatban. Segítsek nekik abban, hogy merjenek elindulni egy úton, ami az elfogadás felé vezeti őket. Merjenek kérdezni, valamint utána nézni a dolgoknak.

Kutatásom során nem csak a köznevelési színtereket, hanem széles körben több ágazatot átvizsgálva szeretnék választ kapni az integrációval kapcsolatos kérdéseimre.

1. Milyen eltérés mutatható a válaszadók demográfiai mutatói mentén az integráció megítélésével kapcsolatban különös fókusszal az érintettségre?
2. Miként vélekednek a válaszadók a fogyatékos személyek megsegítésével / támogatásával kapcsolatban milyen mértékben elfogadók?
3. Milyen mértékű különbség van a fogyatékosággal érintett vagy nem érintett válaszadók válaszai között?
4. Mennyire nyitottak egy sérült emberrel való közös munkára?
5. Milyen javaslatokat tesznek a megkérdezettek a többségi társadalom érzékenyítésére?

2. Fő rész

2.1. Alapfogalmak értelmezése

Az alábbi részben bemutatom a legfontosabb alapfogalmakat, a témával kapcsolatban.

1. ábra: Alapfogalmak
(saját munka)

Fogyatékoság

A fogyatékoság alapfogalom a gyógypedagógiában. A fogyatékoság egy olyan tulajdonságot vagy jellemzőcsoportot jelent a gyermekben, amely különleges nevelési figyelmet igényel. A fogalom jelentése és terjedelme nagyon változó. Például a fogalmak értelmezése függ az egyén fizikai és szociális körülményeitől, attól, hogy egy adott társadalomban hogyan vélekedik a fogyatékoságról, és attól, hogy kit tekintenek fogyatékosnak. A fogyatékoság vonatkozhat egy tulajdonságterületre, egy területen belül egy vagy több tulajdonságra, de vonatkozhat több területre és több területen több különböző tulajdonságra is. (Sándor, 2000)

Illyés Sándor (2000) tanulmánya alapján, a biológiai állapot átdolgozása, a testi és idegrendszeri sajátos területein meglévő, nem visszafordítható sérülés, defektus, károsodás.

Ezen értelmezés mentén a sérülés fogalma a biológiai állapotot, míg a fogyatékoság fogalma a biológiai alapú és az azzal kapcsolatos pszichológiai szempontokat jelöli. A fogyatékoság fogalmában az intellektuális képességzavar kategóriája a pszichológiai jellemzők olyan általános csoportját jelenti, amelyek minden helyzetben jelen vannak. A további elváltozás, azonban az elváltozás mértékétől függően lehet enyhe, közép súlyos vagy súlyos. A fogyatékoság nem kizárólag egy tény, hanem függ attól, hogy a társadalom miként ítéli meg.

Fogyatékos személy

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról, 4. § (a) bekezdése alapján¹: „Az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.”

Akadályozottság

Manapság sokkal inkább az akadályozottság szót alkalmazzák a fogyatékoság helyett, mivel kevésbé megbélyegző elnevezésről beszélünk. A megkülönböztetés összegzése képpen előkerül a biológiai, pszichológiai szint után a szociális szemlélet, ami az egyén felé irányuló környezeti elvárást mutatja be, hiszen az akadályozottság a környezet változásával együtt változik. Tehát a biológiai sérülés miatt fogyatékosá vált személy akkor válik akadályozottá, ha a vele szemben támasztott követelések nem egyeznek a lehetőségeivel. (Könczei és munkatársai, 2009)

Tanulási problémák

A tanulási elmaradás/ gyengeség, tanulási akadályozottság valamint a tanulási zavar együttesen alkotják a tanulási problémákat. A tanulási elmaradások, nehézségek, zavarok lehetnek átmenetiek és tartósak, míg ezzel ellentétben a tanulási akadályozottság minden területre kiterjedő tartós állapot. Amennyiben átmeneti problémáról beszélünk, abban az esetben elegendő általános és fejlesztő pedagógiai kompetenciával rendelkező pedagógus segítsége, azonban, ha a probléma tartós, akkor gyógypedagógiai kompetenciával rendelkező pedagógusra van szükség, írja Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (2019).

Tanulási elmaradás/gyengeség

Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (2019) megállapításaként, a tanulási elmaradás/gyengeség jellemzője a kultúrtechnikák nehezített elsajátítása, illetve az iskolai tanulás gyengesége, aminek a háttérében általában a gyermeket körülvevő környezeti okok állnak. Megsegítésük érdekében javasolt számukra a differenciált fejlesztés, gyermek képességeihez való igazodás, család támogatása és a motiváció fenntartása.

Tanulási zavar

Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (2019) megfogalmazásában akkor beszélünk tanulási zavarról, ha az intelligenciaszint alapján lényegesen alacsonyabb a tanulási

¹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800026.tv>

teljesítmény. A tanulási zavar egyes részterületeken mutatkozik. Megsegítésük érdekében speciális fejlesztőpedagógus, illetve gyógypedagógus közreműködése javasolt.

Tanulási akadályozottság

A tanulási problémák közül a legsúlyosabb a tanulási akadályozottság. A tanulási akadályozottság fogalmának kialakulása jelentősen összefügg a fogyatékos fogalmának változásával. Emellett azokkal a szemléletmódokkal, amelyek nagyobb hangsúlyt fektetnek a szociális környezeti hatásokra. A tanulás minden területére kiterjed, jelentős elmaradást eredményez. Azon a gyermekek tartoznak a tanulásban akadályozottak csoportjába, akiknek idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethetően gyengébbek a funkcióképeségei, továbbá nem megfelelő környezeti hatások miatt tartós tanulási nehézségeket tanulási képességzavart mutatnak, írja Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (2019).

Sajátos nevelési igény

²A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről így fogalmaz: Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Speciális nevelési szükséglet

Az oktatási feladatokra fókuszál, nem a hiányosságokra. Minden iskolára kiterjeszhető.

Szegregáció

A sérült, egyéni különbségekkel, szociális, kulturális, biológiai eltérésekkel rendelkező gyermekek, tanulók a többségi gyermekektől, tanulóktól elhatárolva, külön intézményben, csoportban, osztálykeretben végzett nevelése- oktatása.

Integráció

Az integráció jelentése általános értelemben összevonás, egyesülés, beleolvadás, hozzácsatolás, több különböző rész egyesítése. Azonban a nevelésben, pedagógiában az akadályozott, fogyatékkal élő és kortársaik együttnevelését, oktatását jelenti az élet, illetve a tanulás terén (Réthy, 2002).

Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (2019, 465.) a „fogyatékos személyek, társadalomba való beilleszkedését” tekintik integrációnak

² <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00.0>

Inklúzió

A közoktatás egyik fontos fogalma. Az inklúzió egy sokszínű szemlélet, amely képes a tanulók változatosságából fakadó másfajta nevelési igényekre pozitívan reagálni. Egy olyan lehetőség, amely a tanulási folyamat mélyítését és gazdagodását segíti elő.

Nagyné Schiffer Csilla (2011, 27.) gondolatait idézve: „A társadalom számára értékesebb a befogadás, mint a kirekesztés. Az exkluzív, elit iskolák mellett az inkluzív társadalom és az iskolai befogadás is értéként tételeződik a XXI. század globalizálódó oktatáspolitikájában.”

Miután értelmeztem a témával kapcsolatos alapfogalmakat rátérek az általam választott további szakirodalmi feldolgozására, ami az integrált nevelés- oktatás típusait, fokozatait, valamint a sikeres inklúzió előkészítését foglalja magába.

2.2. Az inklúzió, integrált nevelés-oktatás

Integráció, integrált –inkluzív nevelés típusai

Berszán Lídia (2017) megfogalmazásában az integráció lehet iskolai, szakmai, szociális és társas. Az integráció, mint folyamat egymásra épülve lépésről lépésre alakul ki fizikai, funkcionális, szociális, illetve társas szempontokat, fokozatokat érintve.

Csányi Yvonne és Kerszty Zsuzsa (2009) a következőképpen mutatja be az integrált nevelésnek 5 fokozatát: lokális vagy fizikai integráció, szociális integráció, funkcionális integráció, spontán integráció, fordított integráció.

- A *lokális integráció* csupán a térbeli távolság csökkenésére törekszik, ami azt jelenti, hogy az ép, illetve a sérült tanulók egy épületen belül tartózkodnak, azonban semmiféle kapcsolat nincs köztük. Ezt nevezzük az együttnevelés legalacsonyabb szintjének, hiszen megjelenik a fizikai közelség.
- A *szociális integráció* egy magasabb csoportba sorolható, mivel a sajátos nevelést igénylő gyermekek/ tanulók, valamint az ép gyermekek tudatosan közös csoportokba rendezve tevékenységet folytatnak. A gyermekcsoportok keveredése lehet alkalmi szintű például: kirándulások rendezvények során, vagy akár állandó például: étkezés, játék, séta, sporttevékenység által.
- A *funkcionális integrációnak* két fajtája van, a részleges, illetve a teljes integráció. A részleges akkor teljesül, amikor egy sérült gyermek csak egyes tanórákon van együtt a többiekkel. A funkcionális teljes integráció akkor valósul meg, amikor a sajátos nevelést igénylő gyermek oktatásának teljes idejét tölti többségi nevelés- oktatást nyújtó intézményben.
- *Spontán integrációra* abban az esetben kerül sor, amikor az intézmény nincs tisztában az adott gyermek sajátos nevelési igényéről. Ez abban az esetben történhet, ha a gyermek még nem járt a szakértői bizottságnál, nincs szakértői véleménye.
- Ezekon kívül kitérnek még a *fordított integrációra*. Fordított integráció esetén nem a sérült gyermekeket/ tanulókat, hanem egy többségi iskolából érkező, nem sajátos nevelési igényű gyermeket fogad el egy speciális intézmény.

Inklúzió előkészítése

Berszán (2017) a következőképpen vélekedett az inklúzió előkészítéséről. A sikeres együttnevelés egyik kiemelkedő eleme a megfelelő előkészítési szakasz. A pedagógusnak tisztában kell lennie a gyermekek személyi feltételeivel, ennek előkészítésével, illetve a környezeti feltételek megfelelő átdolgozásával. Az előkészítés folyamata két síkon történik. Kiemelkedő szerepet kap a szakmai, illetve a pszichológiai alkalmasság az inklúzióra való felkészülés közben.

A következőkben a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált/inklúzív nevelését, valamint egyes fogyatékoság típusokat mutatok be.

2.3. A sajátos nevelés igényű gyermek integrált / inklúzív nevelése

Adonyiné Gábori Mária (2006) arról ír, hogy az integrált nevelés- oktatás feltételei a következők:

- A pedagógus legyen kapcsolatban az osztályába járó tanuló sajátos nevelési igényét, fejlesztését végző gyógypedagógussal.
- A pedagógusnak mindig tisztában kell lennie a tanulást akadályozó körülményekről, részképesség zavarokról, valamint a fogyatékoság típusáról.
- Az együttnevelés során a csoporttársak, osztálytársak viselkedése nagy hatással van a tanulásban akadályozott gyermek teljesítésére.
- Segít, ha bevonják a szülőt is a fejlesztő tevékenységbe.

Az integráció mellett szóló érvek Hirzel és munkatársai (1994) kutatásai alapján a következők:

- az egész közösség javát szolgálja
- pozitív szociális magatartásmintát közvetít
- nem szükséges a tanulókat a megszokott környezetből kiszakítani ahhoz, hogy speciális ellátást kapjon, még akkor sem, ha nincs a közelben szegregált intézmény
- a gyógypedagógusok és az általános iskolai tanárok szorosan együttműködve dolgoznak speciális feladatkörökkel
- oktatási területeknek megfelelően változik a csoportok tanulói összetétele
- a tanári team ápolja a szülőkkel történő kapcsolattartást

Adonyiné Gábori Mária (2006) megállapítása alapján az integráció ellen szóló érvek:

- az új szervezési formák ellenszenvet váltanak ki a pedagógusokból
- hibás integráció esetén többet ártunk, mint ami használ
- formális integráció alakulhat ki, ha hiányosak a gyógypedagógiában megszokott feltételek
- ha sok negatív benyomás éri a sajátos nevelési igényű gyermeket, akkor sérülhet a személyisége
- jobban megterheli a pedagógust ez az oktatási forma
- a tanuló számára több odafigyelés szükséges
- nem mindenki integrálható
- fontos, hogy a nevelőnek meg kell oldania, hogy a gyermekek elfogadják egymást
- problémás lehet az épületek akadálymentesítése

Az inklúzió hatásai

Adonyiné Gábori Mária (2006) megállapításaként, akik az inklúzió mellett állnak, szem előtt tartják a befogadás igényét és megvalósítják az együttnevelés feltételeit. A gyermek érdekeit tekintve alakítja a tantestület az egyéni differenciálást. A tanóra szervezésénél figyelembe veszik a tanulók sajátos fejlesztési igényeit. Az értékeléseket a tanuló adottságaihoz mérten végzik. A többségi pedagógus hatékonyságát egy gyógypedagógus részvétele erősíti meg. Fontos, hogy a szülők teljes mértékben együttműködjenek a befogadás során, segítsék gyermekek társadalmi beilleszkedését. Miután megtörtént a befogadás a tanulók mindennapjaiba beépül a segítő magatartás, amely a szociális érzékenységet segíti elő. Az inklúzióban résztvevő pedagógusok személyisége is változik, erősödik a problémamegoldó készségük, illetve kreativitásuk.

A sikeres integrációhoz szükséges a pedagógusok megfelelő attitűdje, így a következő részben a pedagógusok attitűdvizsgálatáról osztok meg pár gondolatot

2.4. Attitűdvizsgálat pedagógusok körében az integrált nevelésről

A pedagógusok személyes attitűdje jelentősen befolyásolhatja a gyermekek fejlődését.

Csányi (2000) úgy gondolta, hogy az egyéni szükségletek előtérbe helyezése az integráció egyik alappillére. Az integrált neveléssel- oktatással kapcsolatos első kísérletezések Magyarországon a 80-as években kezdődtek. Nélkülözhetetlen különbséget tenni az integrációs gyakorlatok között, ami a fogadás és a befogadás. A fogadás az, amikor az iskola felveszi a gyermeket, azonban nem alkalmazkodik a gyermek igényeihez. A befogadás azonban az, amikor más a pedagógiai cél. Ebben az esetben az intézmény biztosítja a tanulók egyéni szükségleteit. Kiemelkedő szerep az integráció során az, hogy a pedagógusok megfelelően tudjanak differenciálni.

Szegő Ágnes (2008) kutatása alapján a következő megállapítások születtek a témával kapcsolatban. Azok a pedagógusok, akiknek már volt valamilyen tapasztalata az integrációval kapcsolatban azok pozitívabban állnak hozzá. Sajnos több olyan pedagógus van, aki nem ismeri jól a lehetőségeket, így bizonytalan az integrált oktatással kapcsolatban. Azok a pedagógusok, akik már tapasztaltabbak a témával kapcsolatban, nyitottabbak az integrált oktatás felé. Lényeges a tapasztalatok átadása mellett a pedagógusok felkészítése, megfelelő tájékoztatása, a differenciálási módok, eszközök megismerése.

Ennek eredményeképpen az integrált oktatás akkor valósulhat meg, ha a sajátos nevelést igénylő gyermekek és felnőttek nem csak a tanórákon, hanem a tanórákon kívül is együtt tudnak működni.

A sikeres integráció feltételei:

- A megfelelő pedagógus attitűdök kialakítása
- A pedagógusok szakmai kompetenciájának fejlesztése
- Támogató környezet kialakítása iskolákon belül és kívül
- Kooperatív tanítás kialakítása szakemberek bevonásával
- Együttműködés
- Heterogén csoportok kialakítása, rugalmas és alternatív tanulásszervezés

Ezt követően kitérek arra, hogyan jelenik meg a speciális szükségletű gyermekek oktatása, nevelése Európában, illetve az integráció/ inklúzió elméleti és gyakorlati kérdése.

2.5. A speciális szükségletű gyermekek nevelése, oktatása. Az integráció és inklúzió elméleti és gyakorlati kérdései

Az inklúzió oktatás feltétele

Az inklúzió kivitelezéséhez több feltétel is szükséges, hiszen ez egy folyamat, nem önálló, hanem több tényezős összetett kapcsolat. Jól felkészült különböző szaktudású szakemberekből álló csapatok dolgoznak együtt az inklúzió oktatás során. Az inklúzió feltétele hogy az iskolarendszert demokratikus alternatív és nyitott legyen. Az inklúzió feladat elvégzésének fontos feltétele a pedagógusok szerepének változása, a reflektív viselkedés fejlesztése, a tanulók érzelmi, szociális és szituációs elfogadása. Fontos, hogy a pedagógus folyamatosan elemezze a tanítási tevékenységeket és figyelje meg a gyermekeket több helyzetben. Az inklúzió oktatás egy olyan komplex pedagógiai tevékenység, amely magába foglalja a diagnózist, prognózist és a pedagógiai terápiát. Nagy hangsúlyt fektet a professzionalizáció és a személyiség változásának elősegítésére. Elfogadást tekintve minél kisebbek a gyermekek, annál természetesebben kezelik a másságot, így már az óvodai integrált nevelés is igen hatásos lehet. Azonban emellett fontos a család pozitív nyitott támogató hozzáállása. (Réthy, 2002)

Az inklúzió iskola fejlesztése

Réthy (2000) úgy véli, hogy az iskolai autonómia megléte elengedhetetlen. Az inklúzió minősége függ:

- a nevelés, oktatás minőségétől
- nyitott szervezeti formák használatától
- az individualizáció, differenciáció elvének érvényesülésétől
- a tanulási nehézségek differenciált meghatározásától
- a tanítás-tanulás új kultúrájának meglététől
- iskolavezetés színvonalától
- professzionalizmustól
- tanárok minőségétől
- iskolán kívüli aspektusoktól
- a prevenció elvének és a korai fejlesztés lehetőségének jelenlététől
- a minőség fejlesztésének és magának a minőségnek a garantálásától

Réthy (2000) azt fogalmazta meg, hogy két választható út van, a direkt út, ami a szegregált oktatás és az indirekt út, ami az integrált oktatás. Az integratív pedagógia konkrét adatok segítségével vonja le a következtetéseket emellett kevésbé törekszik az általánosításra.

Az inkluzív pedagógia azt fogalmazza meg, hogy mindenki egyforma, mindenki különböző. Az integratív pedagógia individuális különbségekről beszél. A gyógypedagógia szerint a különbségek fogyatékoság- specifikusak, ezáltal a tanulók speciális szükségleteiből fakadnak. Az integratív pedagógia minden atipikusan fejlődő gyermek befogadására alkalmas, kiemelten foglalkozik a biológiai feltételekkel is. Előfordulhatnak olyan okok, ami miatt egyes fogyatékosággal élő személyek nem tudnak teljes mértékben beilleszkedni a társadalomba, azonban az integratív pedagógia felismeri az egyéni terápia szükségességét a gyógypedagógiában és ezt beépíti az osztálytermi tevékenységekbe. Így az integratív tanár szerepe jelen van, mint szakpedagógusként, mint gyógypedagógusként a mindennapi tevékenységekben. Ezáltal kiemelt szerepet biztosít a gyógypedagógia és a pedagógia együttműködésének. Az integráció didaktikai úton segít minket az együttnevelésben és választ ad módszertani kérdéseinkre. Ezzel szemben az ökológiai- rendszerszemléletű gyógypedagógia nem biztosít konkrét módszertani ismereteket, hiszen a választ a pedagógusok kreativitására bízta.

Réthy (2000) kutatásainak eredményeképpen, az inkluzív pedagógia didaktikai eszköztára kimondottan széles, nagy hangsúlyt fektet az új pedagógiai eszközökre mely elősegíti a kooperatív és differenciált tanulást.

Összességében a reformpedagógia és más irányzatok koncepciójából illetve tapasztalataiból merítve, együttműködve segíti elő az integratív nevelés elméletét és gyakorlatát, írja Réthy (2000)

A következőkben bemutatom a tanulásban akadályozott gyermekek integrációja során kialakuló *szakemberek közötti kooperációt*. Ezt követően az integráló *közösségeket* egy kutatás alapján. Majd a szülőknél felmerülő a kérdést, hogy *gyermekük nevelése, oktatása integrált vagy esetleg szegregált körülmények között történjen*.

2.6. Az integrációs kutatások a fogyatékoság tükrében

Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integrációja a szakemberek közötti kooperáció tükrében

Papp Gabriella (2002) bemutatja az integratív pedagógiát. Az integratív pedagógia elősegíti a differens csoportok közötti tanulási, illetve fejlesztési folyamatok létrejöttét. Alapja, a megváltozott embertani nézőpont az akadályozottságokat tekintve. A kompetenciaorientált nézőpont kerül előtérbe, hiszen az integratív pedagógia Prengel és Krawitz (1995) szerint: a „sokféleség pedagógiája”. Az integratív pedagógia által egy új fogalmat nyer az általános pedagógia, hiszen megkísérli a pedagógiai gondolatokat és cselekedeteket.

Jelentős szerepet kap a szakemberek együttműködése a tanulásban akadályozott gyermekek fejlesztésében. Az integratív pedagógia során elengedhetetlen szerepe van a szakemberek együttműködésének, hiszen közös kooperatív munkafolyamatot kell létrehozniuk a sikeres integráció érdekében. A pedagógus mellé társul egy gyógypedagógus kolléga. Fontosnak tartom kiemelni, hogy mellé, nem pedig a helyére, így segíti a speciális szükségletű gyermekek fejlesztését és ösztönzi a pedagógust. Ezen kívül az osztályfőnöknek a pedagógiai szakszolgálat is segítséget nyújt. Az integrált oktatás során több koncepció máshogy valósul meg, mint a hagyományos oktatásban. Integrált oktatáskor az általános pedagógusok a gyógypedagógusokkal együttesen, speciális feladatköröket kidolgozva dolgoznak. A pedagógusok felosztják egymás között a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek oktatásának feladatait. Együttesen tervezik meg a tanórákat. A tanórák tervezésekor az oktatás legmagasabb szintű koordinálására van szükség. A tanári team és a szülők között folyamatos a kapcsolattartás. (Papp, 2002)

Enyhe fokban intellektuális képességzavarral érintett gyermekek közösségeinek összehasonlítása

Általam választott publikáció a tanulási nehézségekkel, illetve fogyatékkal élő emberek integrációs folyamatait mutatja be. Első körben általánosságban beszél az integrációról majd kitér a nemzetközi és hazai folyamatok vizsgálatára.

Fontos hogy az integrációt már fiatal korban, az intézményes nevelés elején kell elkezdni, hogy egy befogadó társadalom alakulhasson ki, amely megkönnyíti a társadalmi integrációt is. Ebben a korban érdemes kezdeni a szociális készségek fejlesztését. Kutatások igazolják, hogy szoros kapcsolat van az énkép és a csoport általi elfogadás között, ami azt jelenti hogy akiket nem fogadnak el, azok alacsonyabb önértékeléssel rendelkeznek.

Herbainé Szekeres Erika és Szekeres Ágota (2016), a következő gondolatokat fogalmazták meg nemzetközi, hazai kitekintésben. Láthatjuk, hogy az amerikai pedagógustársadalomban az integráció az egész országra kiterjed. Nyugat Európában a hatvanas- hetvenes években jelent meg a befogadó nevelés elve. A sérült gyermekek speciális iskolába, vagy többségi iskolában való speciális osztályokba tanulnak. Külön speciális iskolatípus jellemző a látás-, hallás-, mozgás-, értelmi, beszéd fogyatékos, súlyos magatartászavart mutató gyerekek részére. Hazánkban a sajátos nevelést igénylő tanulók a speciális intézményekből átkerültek a többségi intézmények körébe. Jelentősen növekedett a közoktatási intézményekben sajátos nevelést igénylő gyermekek száma. Az integráció pozitív hatásai nagyrészt a gyermekek társas kapcsolataiban figyelhető meg, például a közös élmények szerzése. Kutatásuk során arra a megállapításra jutottak, hogy a sajátos nevelést igénylő gyermekek jelenlétükkel jó hatással vannak többségi tanulókra. Rálátást kaphatunk arra, hogy a sajátos nevelést igénylő gyermekek integrációja nem a fogyatékoságuk típusától függ, nagy hatással befolyásolja a külső megjelenési kép, a gyermekek magatartása, valamint önértékelése. Publikációjuk igazolja, hogy az integráció megvalósulását minél fiatalabb korban szükséges kezdeményezni.

Szekeres Ágota által készített országos mintavételben szereplő osztályok közül elemezték 24-et, amelyek alapján elkülönítik a jó és a rossz közösséget. Az osztályokban összesen 433 gyermek tanul, 228 fiú, 206 lány, valamint az integrált fogyatékosok száma 35. Mérei szociometriáját választották vizsgálati módszernek. A vizsgálat célja, hogy támpontot kapjanak a csoporttagok társas helyzetéről, hálózati pozíciójáról, különös tekintettel az enyhén fogyatékos tanulókra kitérve. Valamint a társas alakzatokról, közösségről és a „jó” és „rossz” közösségek közötti különbségekről. A hipotézisek közül kettő jól láthatóan eredményesen végződött. A vizsgálat kimutatta, hogy az enyhén fogyatékos gyermekek szociális integrációja

nem a fogyatékoságtól függ. Az integrált tanulók nagy része rendelkezik kölcsönös kapcsolattal az osztályban. Nem mutatnak eltérést az integrált gyermekek társas pozíciói, beilleszkedésük során általában sikerrel jártak. Választásaik inkább személyes, szimpátián alapuló dominancia. A második hipotézis azt mondta ki, hogy a 4. osztályban az enyhén intellektuális képességzavarral küzdő tanulók beilleszkedése sikeresebb, mint magasabb osztályokban. Ez a hipotézis be is igazolódott. Hangot kap egy fontos kérdés, miszerint miért olyan fontos a „jó” közösségek aránya a 4. évfolyamon, és vajon mi történik 6. évfolyamra? Két fontos tényező jelenik meg: a tanítók és a „sorsközösség-vállalás”. A tanító az, aki az iskolában töltött idő nagy részét a gyermeket tanítja, óvja, vigyázza, figyeli. Mivel sok időt tölt a gyermekekkel, így alaposabb figyelem irányul rájuk, tisztábban és nyíltabban látja őket. Fontos az osztálybeli kapcsolatrendszerek kialakítása, amit csapatépítő játékok, séták, kirándulások, közös ünnepek, valamint a konfliktusok, feszültségek kezelése segíti elő. A tanító szeretete, alkalmazkodás a stílusához, módszereihez. Alsó tagozatban nem kérdőjelezzük meg a szabályok betartását, ellentétben a felső tagozattal. Mivel az osztályfőnök kevés időt tölt az osztállyal a gyermekek kudarcorientált, tanulási zavarokkal küzdő fiatalokká válnak, ami mellé társulhat komoly magatartás-és viselkedészavar. A harmadik hipotézis láthatóan nem vált be. Megtudhatjuk, hogy a sikeres integrációnak nem feltétele az osztálylétszám. Kisebb csoportokban sem feltétlenül alakulhat ki jó osztályközösség. Egy rosszul működő osztályban, nem csak a fogyatékos diákoknak van kevés kapcsolata, nem csak ők lehetnek mellőzve. A negyedik egyben az utolsó hipotézis, megvalósult. A „jó” közösségek központú szerkezettel rendelkeznek. Tagjaik párban, láncban, zárt alakzatban kapcsolódnak. A 12 osztályban mindössze csak 11 diáknak nincs kölcsönös kapcsolata, közülük 5 integrált. A „rossz” közösségekben az egyközpontú csoportszerkezet uralkodik. Ők inkább egymástól elszigetelten, nem kedvezve a közös tevékenységeknek élnek. Az 54 magányos diák közül 8 társuk intellektuális képességzavarral küzdő. Az integrált tanulók részére ugyanúgy nem alkalmas a csoportlétkör mint a többségi társaikra. (Herbainé Szekeres & Szekeres , 2016)

Integráció vagy különnevelés? Szülői döntést befolyásoló tényezők autizmus spektrum zavarral élő gyermekek oktatási formájának kiválasztásában

Az általam választott tanulmány hipotézise, hogy az autizmus spektrum zavarral élő gyermekekre az integráció vagy különnevelés lenne jobb hatással. Több szempontot is vizsgáltak a témával kapcsolatban a szülők körében:

- Milyen előnyöket és hátrányokat mérlegelnek az integrált oktatással kapcsolatban?
- Mennyire befolyásolja őket az integrációval és autizmus spektrum zavara kapcsolatos eddigi meglévő ismeretük?
- Mik azok az információk amelyeket feltétlenül a szemük előtt tartanak gyermekük oktatási formájának kiválasztásánál?

Együtt vagy külön jobb?

Koltai Borbála, Stefanik Krisztina és Györi Miklós (2021) tanulmánya alapján, az integrált és szegregált nevelésnek egyaránt vannak előnyei és hátrányai. Azonban ha a nevelés nem a megfelelőképpen, hiányosan megy végbe, akkor az komoly hátrányokhoz vezethet.

Ha egy autizmussal élő gyermeket integráltan oktatunk akkor jobban fejlődnek a szociális kompetenciái, csak abban az esetben érünk el előnyt az integrált neveléssel, ha a többségi iskola rendelkezik megfelelő autizmusspecifikus módszerrel. Fontos hogy a gyermek egyéni sajátosságaihoz mérten történjen az oktatás, azonban, ha ez nem így történik ez káros lehet nem csak a tanuló hanem az egész családja részére. (Koltai, Stefanik, és Györi, 2021)

Szülők által észlelt előnyök és hátrányok az integrált vagy különnevelés kérdéseinek mérlegelésekkor:

Koltai és munkatársai (2021) arról írtak, hogy az autizmus spektrum zavarral élő tanulók szüleinek az iskola választás során több komponenst kell figyelembe venniük. Mérlegelniük kell a gyermek sajátos képességeihez mérten az integrált nevelés előnyeit, hátrányait, ezen kívül figyelembe kell venniük a szakemberektől származó javaslatokat. Szülők azt tartják szem előtt, hogy gyermekük boldog legyen. Most felsorolnék pár indokot Az együttnevelés, illetve a különnevelés előnyeire, hátrányaira:

Együttnevelés:

- Előnyei:
 - a többségi iskolák több tanulmányi készséget biztosítanak
 - gyermekük előrehaladása társaikkal a tantervben

- Hátrányai:
 - kevésbé reagálnak gyermekeik érzelmi és szociális nehézségeire
 - irreális elvárások, figyelmen kívül hagyják egyedi nehézségeiket
 - megfelelő szakemberek hiánya

Különnevelés:

- Előnyei:
 - a különnevelés védelmezőbb környezet a kiszolgáltatottabb gyermekek számára.
 - kis osztálylétszám
 - egyéni fejlesztési tervek szerinti előmenetel
- Hátrányai:
 - tipikusan fejlődő társak hiánya

Egyes tanulmányok szerint a gyermek életkora is meghatározó tényező. Fiatal életkorban kedvezőbb az integrált nevelés. (Koltai, Stefanik, és Győri, 2021)

A hazai, illetve nemzetközi szakirodalmak feldolgozása, bemutatása után rátérnék a kutatásra.

3. Kutatás

3.1. Kutatás célja, célkitűzés

Kutatásom célja, hogy nagyobb rálátást kapjak arra, hogyan jelenik meg az integráció képe az emberekben. Választ kapjak a bennem megfogalmazott kérdésekre. Mennyire nyitott vagy zárkózott a társadalom az integráció témájával kapcsolatban. Az együttnevelést vagy a külön nevelést tartják elsőbrendűnek. Tudnak-e azonosulni a témával? Miként vélekednek az emberek az integrációról?

Fontosnak tartom, hogy segíteni tudjak azoknak, akik nem kapnak megfelelő tájékoztatást a témával kapcsolatban. Mielőtt elítél vagy lenéz egy számára „más” embert merjen kérdezni vagy nézzenek utána a témának.

Kutatásom során széles körben vizsgált ágazatok mentén haladva szeretnék választ kapni az emberek integrációval kapcsolatos felvetéseire. Hangsúlyt szeretnék fektetni arra is, hogy a segítő szakmában dolgozók koncepcióját külön be tudjam mutatni a témával kapcsolatban.

3.2. Kutatási kérdések

Kutatásom során a következő kérdéseket tettem fel:

1. Milyen eltérés mutatható a válaszadók demográfiai mutatói mentén az integráció megítélésével kapcsolatban különös fókusszal az érintettségre?
2. Miként vélekednek a válaszadók a fogyatékos személyek megsegítésével / támogatásával kapcsolatban milyen mértékben elfogadók?
3. Milyen mértékű különbség van a fogyatékossgal érintett vagy nem érintett válaszadók válaszai között?
4. Mennyire nyitottak egy sérült emberrel való közös munkára?
5. Milyen javaslatokat tettek a megkérdezettek a többségi társadalom érzékenyítésére?

3.3. Kutatásmódszertan bemutatása

Kutatásom során kvantitatív, azaz leíró statisztikai módszerek alapján, mennyiségi kutatást végeztem, hiszen ez a kutatási módszer mindig számszerű eredményeket produkál. A kvantitatív kutatási módszernek a megbízhatósága magas.

Mintavételi technikák

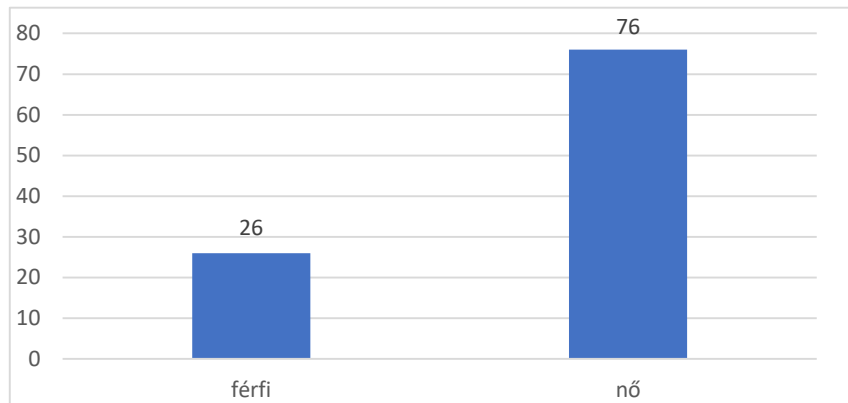
A kérdőíves vizsgálati technikát választottam, nem véletlenszerű, hólabda mintavétellel. Ez egy olyan kvantitatív kutatási módszer, amely standart adatgyűjtés. A kérdőíves kutatás során egy formális kérdőív segítségével tudtam megszerezni a számomra lényeges információkat a témával kapcsolatban. A kérdőíves kutatásnak előnye, hogy relatív egyszerű az alkalmazása, megbízható, valamint az információfeldolgozás közben jelentősen átlátható és nehézségek nélkül elemezhető. Reprezentativitás

A kutatásom elemszáma 102, viszonylag magas, azonban nem reprezentatív, általános következtetéseket nem vonhatunk le.

3.4. A kutatás eredményeinek bemutatása

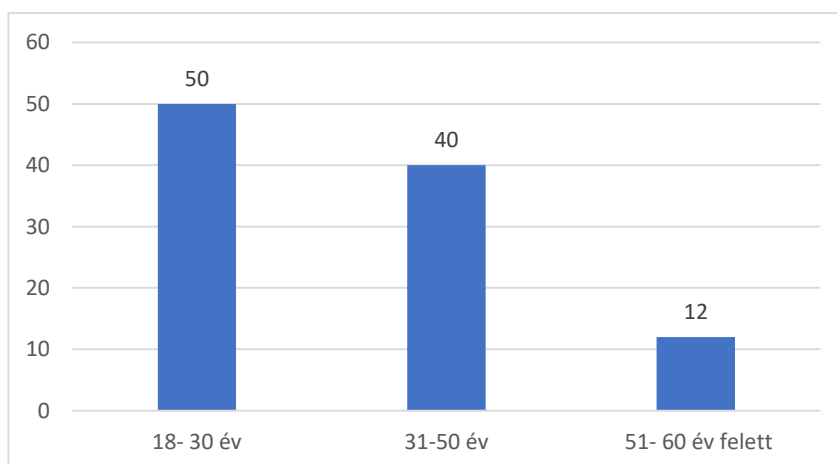
A kérdőívre 102 kitöltés érkezett. Az első szempont, amire kitérek a válaszadók *nemek* szerinti megoszlása. Mint ahogyan az 2. ábrán láthatjuk, a válaszadók többsége (76 fő) nő, azonban a kitöltők között igaz nem nagy számban (26 fő), de férfiak is szerepelnek.

2. ábra: Nemek szerinti megoszlás. / fő
(Forrás: saját munka)

A kitöltők *életkori sajátosságait* tekintve a 3. számú ábra is mutatja, a válaszadók a 18-30 év közötti személyek voltak többségben, ami 50 főt, vagyis a válaszadók 49%-át jelentette. Ezek a számok azzal magyarázhatók, hogy az ismeretségi köröm nagyrésze ebbe az életkori csoportba sorolható. Ezen kívül a diagramon láthatjuk, hogy 31-50 év közötti személyek száma 40 fő, ami szintén igen magas szám, ezt az 51-60 év feletti kitöltők követik, akik csupán csak 12-en voltak.

3. ábra: Életkori eloszlás / fő
(Forrás: saját munka)

Amennyiben az ágazatokat vizsgáljuk, kitöltőink igen széles körben jelentek meg, 23 területet jelöltek be munkavégzési területnek. A válaszadók igen nagy számban, pontosabban

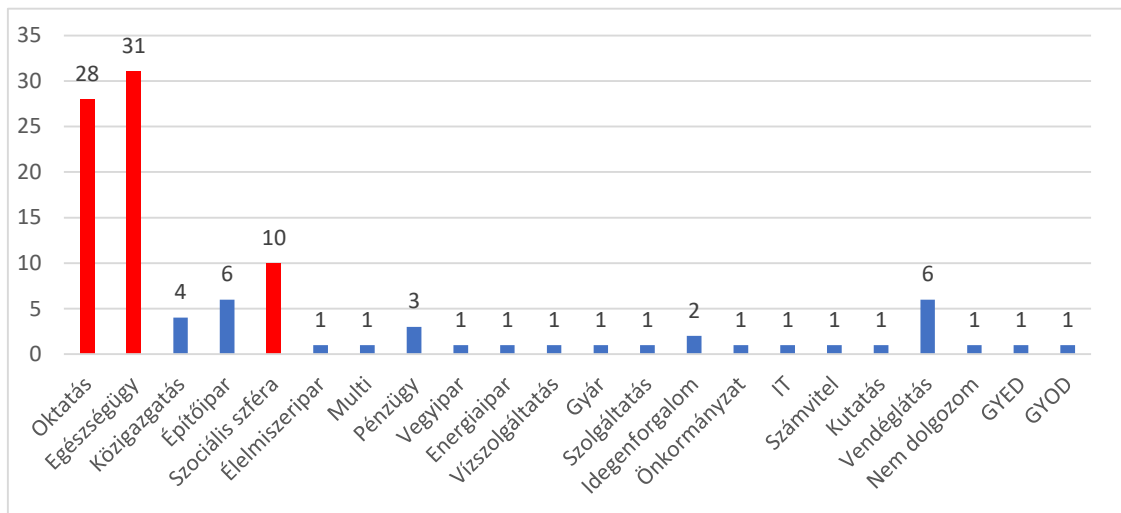
69 személy, valamilyen segítő szakmában dolgozik. Három segítőszakmát soroltam fel, mint ahogy a mellékelt 4. ábrán megjelenő piros oszlopok is mutatják.

A kitöltők közül a legtöbben, azaz 31 fő (a kitöltők 30%-a) az egészségügyben dolgoznak, amelyet az oktatás követ 28 fővel (27,5%). A szociális szférában is jelen vannak, azonban ennél kisebb számban, mindössze 10 fő (a kitöltők 9,8%-a).

Ezen kívül megtalálható a kitöltők között olyan egyén is, aki az építőiparban, vendéglátásban, idegenforgalomban, bankban, vegyiparban, közigazgatásban, gazdaságban, vagy esetleg valamilyen gyárban munkálkodik.

Voltak olyan kitöltők is, akik jelenleg nem dolgoznak, hanem gyermeküket nevelik, gondozzák, otthon tartózkodnak GYED-en, GYOD-on.

4. ábra: Ágazatok bemutatása, segítő szakmák kiemelésével / fő
(Forrás: saját munka)

A vizsgált ágazatok közül (lásd 1. táblázat) az oktatásban jelenik meg legnagyobb számban az elfogadás, ha egy megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatásáról esik szó. 31 személy mondta, hogy munkahelyén alkalmaznak megváltozott munkaképességű egyént, a 31 főből 12 az oktatásban dolgozik, ami azt jelenti, hogy a megkérdezettek közül az oktatásban alkalmazzák a legtöbb megváltozott munkaképességű személyt.

Ezen kívül még több szakma tekintetében is kaptam olyan választ, hogy alkalmazzák őket, négy igen érkezett az egészségügyből, kettő a közigazgatásból, építőiparból, szociális szférából, valamint az élelmiszeriparból. Továbbá egy fő válaszolta az energiaipartól, pénzügytől, vízszolgáltatástól gyárból, multitól, vegyipartól és egyéb szolgáltatótól, hogy ott is alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyeket.

Ami még számomra meglepő, hogy az *egészségügyben* dolgozók közül négyen azt a választ adták, hogy a munkavállaló nem alkalmazhat, valamint *12-en* azt nyilatkozták ebből az ágazatból, hogy *nem tudnak róla*, nyolcan pedig, hogy nem alkalmaznak.

Az *oktatásból 11-en* válaszolták azt, hogy *nem alkalmaznak* megváltozott munkaképességű személyt, ezen kívül öten nem tudnak róla.

A *szociális szférát* tekintve négy személy adta azt a választ, hogy nem tud róla, valamint hogy nem alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyeket.

A következő táblázatban egyesítve tekinthetjük meg az adatokat.

A többi ágazatban sajnos egy igen válasz sem érkezett arra, hogy alkalmaznának megváltozott munkaképességű személyeket. Az 1. táblázat összegezi a számokat.

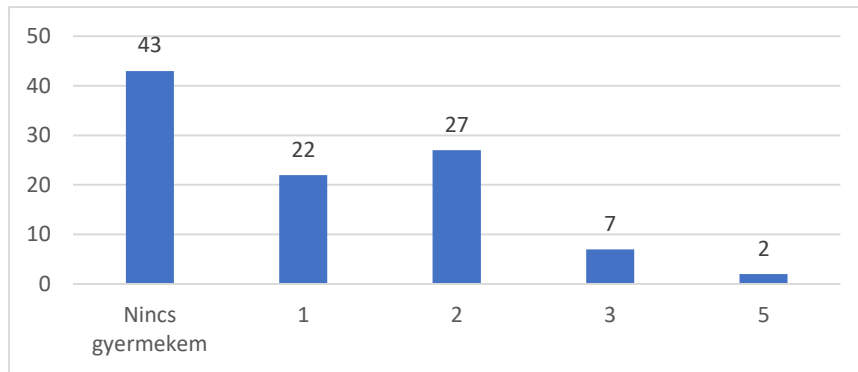
1. táblázat: Megváltozott munkaképességű személyek alkalmazása egyes ágazatokban.
(Forrás: saját munka)

Ágazat	igen	nem	nem tudok róla	munkáltató nem alkalmazhat
Oktatás	12	11	5	-
Egészségügy	4	10	12	4
Közigazgatás	3	1	1	-
Építőipar	2	1	2	-
Szociális szféra	2	4	4	-
Élelmiszeripar	2	-	-	-
Multi	1	-	-	-
Pénzügy	1	1	1	-
Vegyipar	1	-	-	-
Energiaipar	1	-	-	-
Vízszolgáltatás	1	-	-	-
Gyár	1	-	-	-
Szolgáltatás	1	-	-	-
Idegenforgalom	-	2	-	-
Önkormányzat	-	-	1	-
IT	-	-	1	-
Számvitel	-	1	-	-
Kutatás	-	-	1	-
Vendéglátás	-	2	2	-

Iskolai végzettséget tekintve a megkérdezett egyének közül *28 fő* rendelkezik egyetemi, *25 fő* főiskolai, *23 fő* gimnáziumi, *21 fő* középiskolai, egy fő szakmunkásképzői végzettséggel. Csúpan egy fő válaszolta azt, hogy általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

Mivel a válaszadók többsége *18-30 év közötti* ezért nem meglepő az eredmény, hogy *43 fő* arról számolt be, hogy nincs gyermeke. *22 személy* azt a választ adta, hogy *egy* gyermeke, *27 egyén két gyermeke*, *hét fő* válaszolta, hogy *három* gyermeke, valamint *két személy* azt válaszolta, hogy *öt* gyermeke van. *Lásd 5. ábra.*

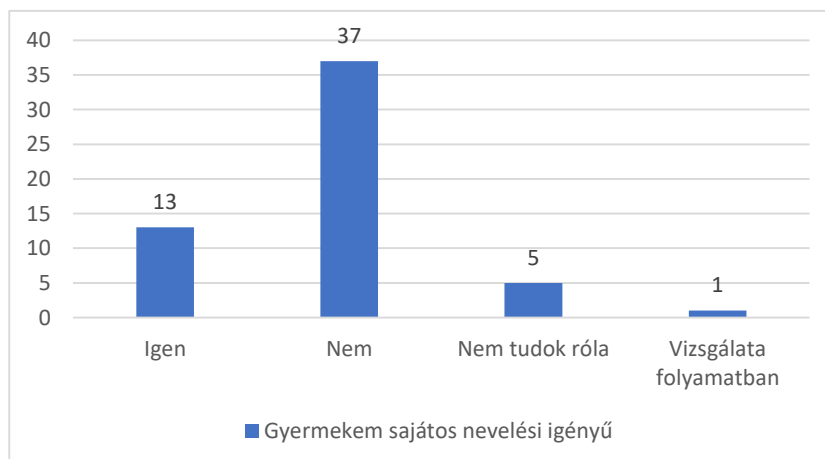
5. ábra: Gyermekek száma
(Forrás: saját munka)

A gyermekeket életkoruk szerint csoportosítottam. A *0-6 év közötti*, vagyis bölcsődés és óvodás korú gyermek *33*, a *7-14 év közötti* általános iskolás korú gyermekek száma *11 fő*, a *15-25 év közöttiek* *8-an*, valamint a *25 év felettiek* *31-en* vannak.

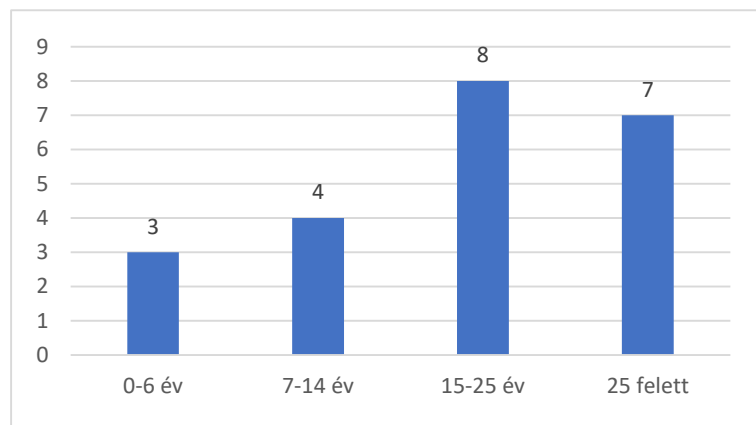
Arra kérdésemre, hogy „Gyermeke(i) közül van, amelyik sajátos nevelési igényű?” *56* választ kaptam. Ahogy az *6. ábra* mutatja, *13 illető* adta azt a választ, hogy **gyermeke sajátos nevelési igényű**, ez a válaszadók *23,2%-a*, ami a válaszadók körét tekintve igen magas arány. Öt egyén jelölte be azt a választ, hogy nem tud róla, egy személy, hogy a vizsgálat folyamatban van, továbbá *37* olyan válasz érkezett, hogy gyermekem nem sajátos nevelési igényű. A *13 szülő* közül, van akinek több gyermeke is sajátos nevelési igényű ami azt jelenti, hogy ebben a vizsgálati körben *22 gyermek* rendelkezik diagnózissal. (Lásd *6. ábra*)

6. ábra: Sajátos nevelési igény / fő
(Forrás: saját munka)

A *sajátos nevelési igényű gyermekek életkorukat* tekintve, a legtöbbjük *15-25 év közé* esik, ezt a *25 év feletti*ek követik. Ezután a sorban a *7-14 év közöttiek* jönnek, akik közül *négy* főt érintett. Végezetül *0-6 év közötti* gyermekeknél csupán *három fő* sajátos nevelési igényű gyermek, ennek az is lehet az oka, hogy sokszor csak az iskolába lépéskor kezdeményeznek a szülők vizsgálatokat, akkor is több esetben mindössze azért, hogy gyermekeiket vissza tudják tartani az óvodában, vagy abban az esetben, ha igazolhatóan probléma jelenik meg gyermekeiknél. (Lásd 7. ábra)

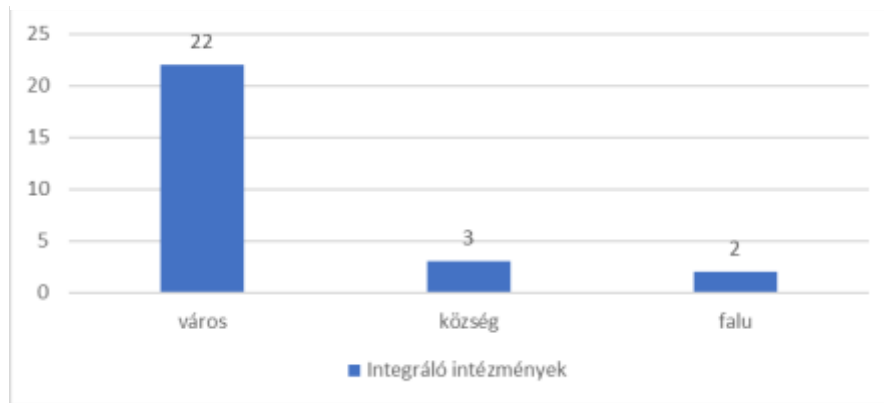
7. ábra Sajátos nevelési igényű gyermekek eloszlása életkor szerint. / fő
(Forrás: saját munka)

Meglepőnek találom, hogy sok szülő válaszolta azt, hogy gyermeke nem jár integráló intézménybe. Azonban a válaszadók *48,2%-a*, vagyis *27 személy* adta azt a választ, hogy *gyermeke integráló intézménybe jár*, ezek közül csupán *10 sajátos nevelési igényű*, ebből az a következtetés vonható le, hogy a megkérdezett szülők sajátos nevelési igényű gyermekei közül *három gyermek szegregált intézményben tanul*. Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézménybe járó tanulók közül mindegyikük városban él.

Az *integráló intézménybe járó gyermekek demográfiai mutatóit* vizsgálva azt láthatjuk, hogy a többségük 22 fő a városban él, ez az integráló intézménybe járó diákok 81,5%-a. Ez azt a ténytet igazolja, hogy főként a városban vannak integráló intézmények. (Lásd 8. ábra)

8. ábra: Integráló intézmények demográfiai mutatói
(Forrás: saját munka)

Kérdőívem segítségével nagyobb rálátást kaptam arra, hogy a társadalom egyes tagjai valójában mit is tekintenek fogyatékosná, melyek azok a *fogyatékoságtípusok, amelyeket ismernek*. A kitöltők válasza alapján a legismertebb fogyatékoságtípus a hallássérülés, amelyet a látás- valamint mozgássérülés követ ugyanakkora számban. Majd ezután a legtöbben az autizmus spektrum-zavart írták.

Ezekon kívül megjelent még a testi-, beszéd-, értelmi fogyatékoság, ADHD, asperger szindróma, down szindróma, diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, retardáció, mutizmus, kreténizmus, valamint a laktózzintolerancia – ami azonban tartós betegség kategória. (Lásd 9. ábra)

9. ábra: Ismert fogyatékoságtípusok.
(Forrás: saját munka)

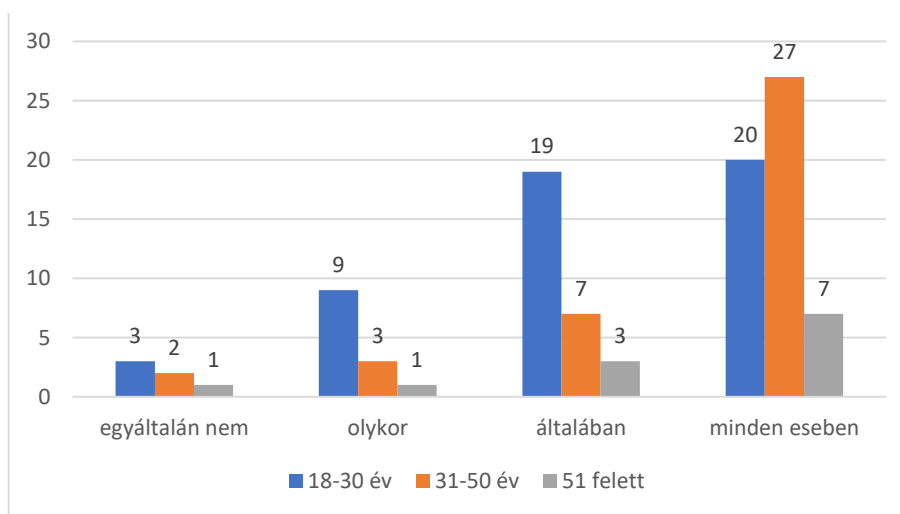

Fontosnak tartom, hogy a társadalom tagjai ismerjék a fogyatékosági típusokat. Azt gondolom, az, hogy tisztában vannak velük mégsem elegendő, ezért azt is vizsgáltam, hogy az egyének **milyen mértékben nyújtanak segítséget** egy fogyatékkal élő embernek a mindennapok során.

102 válaszadó közül 54 személy válaszolta azt, hogy igen, minden esetben nyújt segítséget, azonban ami számomra meglepő hat illető azt válaszolta, hogy egyáltalán nem nyújt segítséget fogyatékos személyeknek, azonban azok közül, akik ezt a választ jelölték, volt aki beírta, hogy azért nem, mivel még eddig nem volt alkalma segíteni.

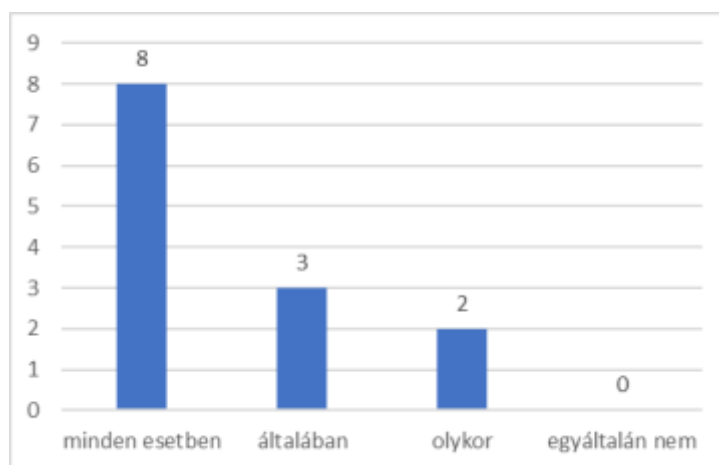
Az egyáltalán nem válaszadók közül ketten a segítő szakmában dolgoznak, mégsem voltak még olyan helyzetben, hogy fogyatékos ember megsegítésére kellett volna sietniük akár munkájuk, akár életük során. (Lásd 10. ábra) Az egészségügyben, oktatásban, szociális szférában dolgozók általánosságban azt válaszolták, hogy minden esetben nyújtanak segítséget fogyatékos embereknek, azonban ezekben a szakmákban is voltak olyanok, akik nem minden esetben, de segítséget nyújtanak. Azok a válaszadók, akik minden esetben segítséget nyújtanak 54 fő, ha életkori tekintetben vizsgáljuk, akkor a legnagyobb számban 31-50 év közötti személyek a leginkább segítségnyújtók egy fogyatékos emberrel szemben. A minden esetben segítő 50%-a ebből a korcsoportból származik. Ezt követően a 18-30 év közöttiek állnak, közülük 20 fő válaszolta, azt, hogy minden esetben segít. Azok a személyek, akik egyáltalán nem segítenek hatan vannak, életkoruk szerint a következő módon oszlik el ez a szám: 18-30 év között 3 fő, 31-50 év között kettő fő, 51 felett egy fő.

10. ábra: Segítségnyújtás.
(Forrás: saját munka)

Kutatásom során az a kérdés is foglalkoztatott, hogy *az érintett szülők*, milyen mértékben elfogadók, vagyis ők maguk *mekkora mértékben nyújtanak segítséget* más fogyatékos személyeknek. 13 válaszadó mondta, hogy gyermeke sajátos nevelési igényű. Azonban a 13 szülő közül 8 olyan válasz érkezett, hogy minden esetben segítséget nyújt, e válaszadók egy ember kivételével (gyári munkás) mind a segítő szakmákban munkálkodnak. Három szülő azt a választ jelölte meg, hogy általában segítséget nyújt, kettő pedig azt, hogy olykor segít. A megkérdezettek közül inkább azoknak a fogyatékos embereknek segítenek, akiknek a fogyatékoságuk szemmel látható. A legtöbben a mozgás-, látássérülteket írták. Ezt az értelmi, vagyis az intellektuális képességzavar követi, majd a hallássérültek. Ezenkívül megemlítették még a pszichiátriai betegeket, halmozott fogyatékkal élőket, valamint az intellektuális képességzavarhoz sorolható kórképeket. (Lásd 11. ábra).

11. ábra: Érintett szülők segítségnyújtása.
(Forrás: saját munka)

A következő kutatási kérdés, amire kitérnék, az, hogy a megkérdezettek szerint, milyen mértékben történik meg az integráció akár köznevelési, akár társadalmi szinten. Mennyire felkészültek a társadalom tagjai, valamint a pedagógusok a fogyatékos személyek befogadására?

Ahogy a mellékelt 12. ábra is mutatja a megkérdezettek többség nincs teljesen megelégedve az *integráció megvalósulásával* társadalmi szinten. 33 egyén adta azt a választ, hogy a társadalom tagjai egyáltalán nincsenek felkészülve az integrált nevelésre, oktatásra.

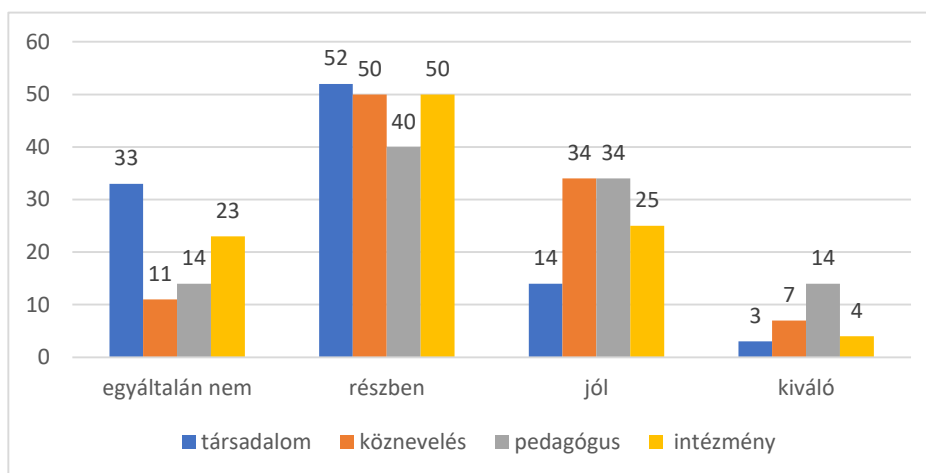
52 megkérdezett szerint *részben felkészült a társadalom*, 14 személy szerint jól felkészült és csupán csak 3 személy adta azt a választ, hogy *megfelelően fel van készítve* a társadalom az integrációra.

Köznevelés tekintetében a megkérdezettek közül 50 egyén csupán csak *részen* van megelégedve az integrációval köznevelési szintéren. 11-en azt a választ adták, hogy *egyáltalán nincsenek megelégedve*, 34-en pedig azt gondolják, hogy *igenis jól működik*. Azonban mindössze 7 személy jelentette ki azt, hogy *az integráció kiválóan működik a köznevelési szintéren*.

A többség azt a választ adta, hogy a pedagógusok, valamint az intézmények nincsenek megfelelően felkészülve egy fogyatékos gyermek integrált oktatására. Csupán csak 13%, azaz 14 fő jelezte vissza, hogy *kiválóan fel vannak készülve* a pedagógusok az integrált oktatásra, azonban ugyanez a szám megmutatkozik annál a válaszlehetőségnél is, hogy *egyáltalán nincsenek rá felkészülve*. Azonban 34 kitöltő szerint *jól felkészültek* a pedagógusaink az integrált oktatásra.

A felkészültséget mérve az intézmények tekintetében csupán csak 4 ember nyilatkozta azt, hogy *kiváló*, 25 szerint *jó*, továbbá 23 illető állította azt, hogy *egyáltalán nem készültek fel az intézmények* a fogyatékos tanulók integrált ellátására. (12. ábra)

12. ábra: Az integráció megvalósulása társadalmi, köznevelési szintéren, pedagógusok, intézmények felkészültsége ezzel kapcsolatban.
(Forrás: saját munka)

Kíváncsian tettem fel a következő kutatási kérdésem, miszerint a válaszadók mit alkalmaznának annak érdekében, hogy megfelelő irányban meg tudjon valósulni az érzékenyítés. Valamint, hogy szerintük melyik az az életkor, amikor érdemes lenne elkezdni az érzékenyítést. A következőkben bemutatnám a válaszadók *javaslatait*.

Voltak olyanok, akik az érzékenyítés módjára azt válaszolták, hogy nem tudják, azonban szép számban kaptam igen jó válaszokat.

Többen is javasolták, hogy szükség lenne érzékenyítő foglalkozásokra, jótékonysági vásárookra, több közös programra, megfelelő felvilágosításra, edukációs programokra, inklúzióra és

akadálymentesítésre, emellett kiemelkedően fontos lenne odafigyelni a helyes kommunikáció használatára.

Mivel minden ember más, nincs egyetlen jó módszer az érzékenyítésre. Mindenki szívéhez más út vezet. Azonban ezt erőltetni nem lehet. A túl direkt módszerekkel általában az ellenkezőjét érjük el, továbbá vannak olyan emberek, akiknek az elfogadás már rég nem jelent problémát.

Sajnálatos módon vannak azonban olyan felnőttek, akik teljes mértékben elzárkóznak, ezért kiemelten fontos, minél előbb elkezdni ezt a folyamatot, hiszen a felnőttek berögzült szokásian sokkal nehezebb változtatni.

Igény lenne az óvodákban és iskolákban érzékenyítő foglalkozásokkal, tartalmas, őszinte és nyitott beszélgetésekkel rávezetni a gyermekeket arra, hogy mindenki más, de ez természetes. Mind mások vagyunk, mások a szükségleteink, a képességeink és a lehetőségeink. Találkozunk olyanokkal, akik nem olyanok, mint mi, és ez természetes, akárcsak az, hogy találkozunk különböző haj- szem- és bőrszínű, testalkatú, magasságú emberekkel. Ahogyan az is természetes, hogy a kisgyermeknek több figyelemre van szükségük, a nagyszüleinkkel lassabban sétálunk vagy, hogy a kevésbé tehetős barátnőnkkel nem a legdrágább kávézóba megyünk beszélgetni.

A tárdalalom nem ismeri kellő képpen a másságot nincs kellő információja róla, így távol tartja magát tőle. Szükséges a szakember segítsége, mely segíti az embereknek megérteni, hogyan is látja, tapasztalja, érzékeli a világot a mássággal élő ember. Megismertetni az emberekkel a különböző betegségek sajátosságait, megfelelő bánásmódot tanítani.

Van, aki azt írta, hogy „nehéz a fogyatékkal élőt integrálni”. De ez csak és kizárólag azért van, mert az emberek nem megfelelően informálódnak, hanem sokszor inkább elzárkóznak ahelyett, hogy érdeklődően nyitnának a téma felé. Több olyan eset is van, hogy a szülők nem preferálják az integrált oktatást és inkább kiveszik gyermekeiket az intézményekből, ahelyett, hogy tanítanák gyermeküknek az elfogadást.

Lényeges lenne a fogyatékoságot nem tabuként kezelni a mindennapok során, esetlegesen cselekedetekkel bemutatni, hogyan is tudunk egy adott fogyatékoságtípussal élő személynek segíteni.

3.5. Kutatási kérdések megválaszolása

K1: Milyen eltérés mutatható a válaszadók demográfiai mutatói mentén az integráció megítélésével kapcsolatban különös fókusszal az érintettségre?

Demográfiai adatokat tekintve a faluról származó kitöltők közül nem volt olyan egyén, aki azt a választ adta, hogy gyermeke sajátos nevelési igényű, azonban ketten azt nyilatkozták, hogy gyermekük integráló intézménybe jár. A legnagyobb számban a városban élő gyermekek járnak integráló intézménybe. Az 53 városi lakó közül tíz azt a választ adta, hogy gyermeke sajátos nevelési igényű. Így hát a kitöltők által adott válaszok alapján arra a következtetésre jutottam az érintettséget tekintve, hogy faluból, városból és megyejogú városból is érkezett olyan válasz, amely szerint, az egyének érintettek a témával kapcsolatban. Jelen kérdőív válaszait tekintve a fővárosból nem érkezett egyáltalán olyan válasz, ami az érintettségre utal, igaz, hogy kevés volt az olyan kitöltő, aki onnan származik csupán csak 4 fő.

K2: Miként vélekednek a válaszadók a fogyatékos személyek megsegítésével / támogatásával kapcsolatban?

Válaszadók közül igen magas arányban azt a választ adták, hogy minden esetben segítenek fogyatékos személyeknek. Mégis hat olyan válasz érkezett, hogy egyáltalán nem segítenek nekik. Átlagosan a 31 és 50 év közötti emberek válaszolták, hogy minden esetben segítenek. A segítő szakmában dolgozók (egységügy, oktatás, szociális szféra) általánosságban azt válaszolták, hogy minden esetben segítséget nyújtanak azonban volt olyan is, aki azt a választ adta, hogy általában segít.

K3: Milyen mértékű különbség van a fogyatékossgal érintett vagy nem érintett válaszadók válaszaik között?

Azok a kitöltők, akik gyermekei sajátos nevelési igényűek mind azt a választ adták, hogy szoktak segítséget nyújtani fogyatékos személyeknek. Azok az emberek, akik nem rendelkeznek érintettséggel igaz, hogy kevesen, de adtak olyan választ, hogy egyáltalán nem szoktak segítséget nyújtani. Az érintett válaszadók többsége azt a választ adta, hogy a pedagógusok csupán részben vagy egyáltalán nincsenek felkészülve az integrációra. Nem érintett válaszadók azt gondolják, hogy jól fel vannak készítve a pedagógusok. Azon válaszadók akiknek nincs érintettségük a témával kapcsolatban úgy vélekednek, hogy az intézmény megfelelően felkészíti a gyermekeket az integrációra azonban az érintettek többsége ezt egyáltalán nem így gondolja.

Összességében az érintett kitöltők többsége azokra a kérdésekre, hogy mennyire van felkészülve a társadalom, mennyire vannak felkészülve a pedagógusok, a köznevelés és az

intézmények az integrációra átlagosan azt a választ adták, hogy nincsenek megfelelően felkészülve.

K4: Mennyire nyitottak egy sérült emberrel való közös munkára?

Ágazatokat tekintve legnagyobb számban az oktatásban van jelen a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása. Az egészségügyben dolgozók körében nagy általánosságban nem alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyeket több olyan válasz is érkezett, hogy a munkáltató nem alkalmazhatja őket. Más ágazatból ilyen válasz egyáltalán nem érkezett, hogy a munkáltató nem alkalmazhatja. A segítő szakmákon kívüli több ágazatban is megjelenik a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazása ilyenek például a szolgáltatók, gyárak, építőipar, pénzügy, vegyipar, energiaipar, valamint az élelmiszeripar. Idegenforgalomból, vendéglátásból érkező válaszok alapján nem alkalmazhatnak megváltozott munkaképességű személyt vagy a kitöltők csupán nem tudnak róla.

K5: Milyen javaslatokat tettek a megkérdezettek a többségi társadalom érzékenyítésére?

Szükség lenne több érzékenyítő foglalkozásra, közös programra, megfelelő felvilágosításra, edukációs programokra, inklúzióra és akadálymentesítésre. Fontos lenne a mielőbbi érzékenyítés. Kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a megfelelő, helyes kommunikáció. Az sem egy utolsó szempont, ha az egyének megfelelő szocializációs háttérrel és kellő információval rendelkeznek. Javasolták még a játékos feladatokat, történetek, animációk bemutatását. Lényeges lenne elkerülni az erőltetett propagandákat, ehelyett inkább közös projekteket, rendezvényeket, kampányokat kellene szervezni, hogy jobban megismerhessék a másságot. Válaszadók közül a legtöbben az óvodáskort jelölték meg az érzékenyítés javasolt kezdésére. Minél korábban kezdjük el az érzékenyítést, annál valószínűbb, hogy hatékonyabban fog működni az elfogadás hosszú távon.

4. Összegzés, javaslat

A témaválasztásomra nagy hatással voltak az integrált oktatással kapcsolatos egyéni tapasztalataim. Azt tapasztaltam, hogy az emberek nincsenek megfelelően tájékoztatva a témával kapcsolatban, ezáltal negatívan állnak az integráció témájához.

Az volt a célom, hogy felmérjem, az emberek, mennyire vannak megelégedve az integrációval, valamint, hogy mennyire tájékozottak a kérdéskörrel kapcsolatban. A következtetések levonása által javaslatokat tudjak tenni a pozitív változás elérésének érdekében. Motiválni az embereket arra, hogy merjenek nyitni egy sérült emberrel közös munkára, emellett merjenek kérdezni és kommunikálni, ha releváns kérdéseik támadnak a területtel kapcsolatban. Ha meglátnak egy sérült egyént, legyenek tekintettel az egyéni szükségleteire.

Első körben több szakirodalmat tanulmányoztam, amelyek segítségével nagyobb rálátást kaptam az integrált, inkluzív nevelésre-oktatásra, a speciális szükségletű gyermekek ellátására. Ezen kívül olvastam még a szülői döntéshozatalról, amennyiben integrált/ szegregált nevelésről-oktatásról van szó. A tanulócsoporthoz megjelenő sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadásáról is szót ejtettem, valamint az egyik szinte legfontosabb tényezőről, amennyiben az intézményes integrációról esik szó, a pedagógus személyéről, pedagógus attitűd vizsgálatáról.

Miután reflektáltam az általam kiválasztott szakirodalmakra, rátértem a kutatásom bemutatására. Az egyének integrációval kapcsolatos felvetéseit vizsgálta széleskörű ágazatok mentén, kiemelt hangsúlyt fektetve az érintettségre, illetve a segítő szakmák figyelembevételére.

Úgy gondolom, hogy kutatásom során az összes kérdésemre választ kaptam. K1: Összességében azt gondolom, hogy a demográfiai adatokat tekintve nem változik jelentősen az elfogadással kapcsolatos attitűd, azonban azt következtetést vontam le, hogy a városokban több gyermek jár integráló intézménybe. K2: A válaszadók igen nagy számban nyújtanak segítséget egy fogyatékos személy részére. Csupán 6 személy adta azt a választ, hogy egyáltalán nem nyújt segítséget, azonban ezek közül is volt olyan, aki azt írta, hogy azért, mivel még nem adódott rá lehetősége, azonban szívesen segítene. K3: Az érintett válaszadók azt gondolják, hogy az intézmények, a köznevelés, a pedagógusok, a társadalom, nincs megfelelően felkészülve. K4: Csupán 31 személy adta azt a választ, hogy munkahelyén alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyt, ugyanúgy 31 egyén nem tud róla. 35 egyén nyilatkozta, hogy nem, 5 viszont azt, hogy nem alkalmazhat a munkáltató. K5: A kitöltők,

megfelelő javaslatokat adtak az érzékenyítéssel kapcsolatban. Több edukációs, közös programot javasoltak.

Arra megállapításra jutottam, hogy az integrált nevelés-oktatás egyik fő alappillére a pedagógus személye. Ha a pedagógus személyisége gyermekközpontú, problémamegoldó, nyitott, akkor könnyebben tud megvalósulni az integráció. Azonban a pedagógus személyisége nem feltétlenül elegendő, szükséges a pedagógusok megfelelő felkészítése is. Javasolnám a többségi pedagógusoknak olyan továbbképzéseket, amelyek segítségével ők maguk is nagyobb rálátást kapnak az integráció folyamatára. Olyan képzéseket, ahol esetlegesen tapasztalatokat, gyakorlatot is szerezhettek ezzel kapcsolatban. Olvassanak, tájékozódjanak, hallgassanak előadásokat, nézzenek kisfilmeket róla, hogy tisztában legyenek azzal, mivel is állnak szemben. Nélkülözhetetlen lenne, hogy a pedagógus és a gyógypedagógus zavartalanul tudjanak együtt dolgozni, minden esetben megfelelően alakuljon közöttük a kommunikáció, hiszen ez az integráltan oktatott gyermekek részére mérvadó lehet.

Mivel az információ hiánya elég nagy probléma, ezért mindenképpen javasolnám a hatékony kommunikációt, információcsere. Ehhez szükséges lenne több megjelenésre a médiában. Napjainkban több ismeretközlő platform is létezik a közösségi médiában, amelyeken jelen vannak szakemberek és mesélnek a máságról. Én is követek több gyógypedagógust, akik nagyon sok hasznos információt osztanak meg.

Ezen kívül vannak még jó filmek is, amelyek azt a témát taglalják.

Lényeges lenne érzékenyítő programok, táborok szervezése, ahol a gyermekek több fogyatékosgáttípust is megismerhetnek, sőt emellett megtanulhatják azt is, hogyan tudnak segíteni egy sérült ember részére.

Nem csak a gyermekek, hanem az egész társadalom számára nélkülözhetetlen az érzékenyítés, hiszen vannak olyan felnőttek, akik azért szigetelődnek el, mivel nem tudják, hogy pontosan mit is jelent a fogyatékoság, milyen lehet együtt dolgozni egy megváltozott munkaképességű személlyel, milyen is az, amikor valaki más, hogyan kellene viszonyulni hozzájuk.

Úgy gondolom, hogy az érzékenyítést már a gyermekek születésétől kezdve el kell kezdeni, mert az elsődleges szocializációs háttér pozitív mintát tud mutatni. Azonban a köznevelési intézményekben is nagyobb hangsúlyt kellene fektetni ezekre a programokra.

Alapvető lenne nem tabuként kezelni a fogyatékosgát, az embereknek legyen lehetőségük kérdezni, gondolatokat megosztani a témával kapcsolatban. Az is előrelépés, ha az egyének bepillantást nyerhetnének egy atipikusan fejlődő személy életébe, látva, hogy hol, mikor tudna neki segítséget nyújtani. További lehetőség, ha az integrált intézményekbe nagyobb betekintést

kapnának az emberek, hogy jobban meg tudják ismerni az intellektuális képességzavarral érintett személyeket.

Ami a legfontosabb, hogy minél fiatalabb korban kezdjük az érzékenyítést, az integrált nevelés annál hatékonyabban fog működni.

Felhasznált irodalom

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.

Letöltés dátuma: 2024.02.18. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800026.tv>

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről. Letöltés dátuma: 2024. 02.18. Forrás:

<https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00.0>

Adonyiné Gábori Mária (2006): A sajátos nevelési igényű gyermek integrált/inkluzív nevelése. In: Bárdossy Ildikó, Forray R. Katalin, Kéri Katalin (szerk.): Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez. PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs 213-235.p.

Annedore Prengel. (1995): Pädagogik der Vielfalt. Verschiedenheit und Gleichberechtigung in interkultureller, feministischer und integrativer Pädagogik, Leverkusen.

Baron, Simon – Bolton, Cohen-Patrik (2000): Autizmus. Osiris, Budapest.

Berszán, L. (2017). A fogyatékos személyek társadalmi integrációja. Kolozsvár: EGYETEMI MŰHELY.

Csányi Yvonne – Fótiné Hoffmann Éva – Kereszty Zsuzsa – Nagyné Kovács Ildikó – Willumsen, John szerk. (2004): Inklúziós tanterv és útmutató a magyarországi pedagógusképzés számára– Oktatási segédanyag, OM, Budapest.

Csányi Yvonne és Kereszty Zsuzsa: (2009): Inklúziós tanterv és útmutató a Magyarországi pedagógusképzés számára. Szociális és Munkaügyi Minisztérium. Budapest.

Csányi Yvonne szerk.(1993): Együttnevelés – Speciális igényű tanulók az iskolában. Az integrált fejlesztés lehetőségei. ALTERN füzetek 5. Iskolafejlesztési Alapítvány és OKI Iskolafejlesztési Központ, Budapest.

Herbainé Szekeres Erika, Szekeres Ágota: (2016). Enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket integráló "jó" és "rossz" közösségek összehasonlítása. *Gyógypedagógiai szemle*, 149-167.

Hoffmann Judit szerk. (2003): Gyógypedagógiai szöveggyűjtemény. Comenius Bt., Pécs.

Illyés Sándor szerk. (2000): Gyógypedagógiai alapismeretek. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.

Irmtraud Schnell, Alfred Sander. (2004): Inklusive Pädagogik verwirklichen - Zur Begründung des Themas. Bad Heilbrunn

Koltai Borbála Gabriella, Stefanik Krisztina, & Győri Miklós (2021). Integráció vagy különnevelés? Szülői döntést befolyásoló tényezők autizmussal élő gyermekek oktatási formájának kiválasztásában. Gyógypedagógiai szemle.

Könczei György (2009): Fogyatékoságtudományi tanulmányok. Letöltés dátuma: 2024. 02.10.
Forrás: <https://mek.oszk.hu/09400/09410/09410.pdf>

Kőpatakiné Mészáros Mária szerk. (2003): Befogadó iskolák, elfogadó közösségek. OKI Kiadó, Budapest.

Meixner Ildikó – Weiss, M. (1996): Tanulási zavarok – Dyslexia. UCB Kiskönyvtár, Budapest.

Mesterházy Zsuzsa, Szekeres Ágota (2019): A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest.

Nagyné Schiffer Csilla (2011): Inkluzív iskolák fejlesztése. PhD értekezés. ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest.

Papp Gabriella: (2002). Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integrációja a szakemberek közötti kooperáció tükrében. Magyar Pedagógia, 159-178. p.

Pius Thoma. és Cornelia Rehle (2009): Inklusive Schule. Leben und Lernen mittendrin. Klinkhardt, Bad Heilbrunn

Réthy Endréné (2002). Az integráció és inklúzió elméleti és gyakorlati kérdései. Magyar Pedagógia, 293-300. p.

Rudi Krawitz. (1995.): Die Integration behinderter Kinder in der Schule. Ein Schulversuch von der Grundschule zur SekundarstufeI, Bad Heilbrunn.

Schiffer Csilla (2005): Inkluzív nevelés MA képzés európai tanterve. Pedagógusképzés, 3 (32),2005/1. 135-139. p.

Schiffer Csilla (2008): Az Inklúziós index hazai adaptációja. VII. Nevelésügyi Kongresszus, Budapest

Szegő Ágnes (2008): Pedagógusok attitűdje az integrált oktatással kapcsolatban. Alkalmazott Pszichológia. X. Évfolyam 3-4. szám. 21-34.p.

Ulrich Heimlich (2019): Inklusive Pädagogik. W. Kohlhammer GmbH, Stuttgart. 91. p.

Ábrajegyzék

1. ÁBRA: ALAPFOGALMAK (SAJÁT MUNKA)	4
2. ÁBRA: NEMEK SZERINTI MEGOSZLÁS. / FŐ (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	22
3. ÁBRA: ÉLETKORI ELOSZLÁS / FŐ (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	22
4. ÁBRA: ÁGAZATOK BEMUTATÁSA, SEGÍTŐ SZAKMÁK KIEMELÉSÉVEL / FŐ (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	23
5. ÁBRA: GYERMEKEK SZÁMA (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	25
6. ÁBRA: SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNY / FŐ (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	25
7. ÁBRA SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ELOSZLÁSA ÉLETKOR SZERINT. / FŐ (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	26
8. ÁBRA: INTEGRÁLÓ INTÉZMÉNYEK DEMOGRÁFIAI MUTATÓI (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)..	27
9. ÁBRA: ISMERT FOGYATÉKOSSÁGTÍPUSOK. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	27
10. ÁBRA: SEGÍTSÉGNYÚJTÁS. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	28
11. ÁBRA: ÉRINTETT SZÜLŐK SEGÍTSÉGNYÚJTÁSA. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	29
12. ÁBRA: AZ INTEGRÁCIÓ MEGVALÓSULÁSA TÁRSADALMI, KÖZNEVELÉSI SZÍNTÉREN, PEDAGÓGUSOK, INTÉZMÉNYEK FELKÉSZÜLTSEGE EZZEL KAPCSOLATOSAN. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	30
13. ÁBRA: JAVASLATOK AZ ÉRZÉKENYÍTÉSRE. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA).....	32

Táblázatjegyzék

1. TÁBLÁZAT: MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ SZEMÉLYEK ALKALMAZÁSA EGYES ÁGAZATOKBAN. (FORRÁS: SAJÁT MUNKA)	24
---	----

Melléklet

1. számú melléklet: Kérdőív kérdések

1. Neme?
2. Életkora?
3. Mely területen dolgozik?
4. Mely településen él?
5. Legmagasabb iskolai végzettsége?
6. Gyermekének száma?
7. Gyermekének életkora? (abban az esetben töltse ki, ha van gyermeke)
8. Gyermek(e) közül van, amelyik sajátos nevelési igényű? (abban az esetben töltse ki, ha van gyermeke)
9. Az Ön gyermeke integráló (sajátos nevelési igényű gyermekek együtt nevelkednek más társaikkal) intézménybe jár? (abban az esetben töltse ki, ha van gyermeke)
10. Milyen fogyatékosságtípusokat ismer?
11. Mi a véleménye az integrációról köznevelési szinten?
12. Mennyire tartja felkészültnek a pedagógusokat az integráló intézményekben?
13. Az ön véleménye szerint, mennyire felkészültek a társadalom tagjai az együttneveléssel kapcsolatban?
14. Az Ön véleménye szerint, megfelelően felkészíti a gyermekeket az intézmény az együttnevelésre?
15. Ön szerint milyen mértékben valósul meg az egyenlő esélyű hozzáférés (akadálymentesítés)?
16. Munkahelyén alkalmaznak megváltozott munkaképességű személyeket?
17. Szokott segítséget nyújtani fogyatékos személyeknek?
18. Mely fogyatékosságban érintett személyeknek segített?
19. Az Ön véleménye szerint, hogyan lehetne érzékenyebbé tenni a társadalom tagjait?
20. Az Ön véleménye szerint, hogyan lehetne érzékenyebbé tenni a társadalom tagjait?

Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Hegedüs-Lovescher Roxána
A Hallgató Neptun kódja:	IFYG25
A dolgozat címe:	Integráció társadalmi megközelítése. Fogyatékos emberek integrált nevelése, oktatása.
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Gyógynevelés Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: BOLY, 2024 év APRILIS hó 15. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Hegedüs-Lovescher Roxána (Neptun azonosítója: IFYG2S) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Kaposvár, 2024. április 8.

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.